

Consideracions finals.

El recinte fortificat del Puig Castellet està situat al cim d' un turó des d' on es domina la platja i les terres de l' interior en una distància considerable. És una situació estratègica, en tant que lloc d' observació i vigia, de fàcil defensa. Les condicions naturals de defensa són reforçades per una muralla i una torre.

El resultat de l' excavació estratigràfica i l' anàlisi de la ceràmica feta a mà i a torn i la dels altres materials permet fer una sèrie de consideracions interessants.

En primer lloc, l' àrea habitada, molt reduïda, la qual consta de les quatre cases excavades pel Servei d' Arqueologia de Girona (nº 1 a 4). Una altra, l' espai nº 5, ja delimitat i que s' excavarà pròximament, de característiques molt semblants, i, finalment la nº 0, descoberta i buidada en una altra època. En total, doncs, **sis** espais habitables que permeten suposar amb una certa aproximació un total d' uns 30/35 habitants.

L' estudi de les cases ens dóna una organització i estructura familiar complexes. Llurs diferències pel que fa a les dimensions, distribució interna, tipus i situació del material, fan possible de delimitar-hi àrees de treball, habitació, cuina, àrees de lleure o repòs. La **casa 1** es va presentar endreçada, amb el terra netejat i els vasos ceràmics, de dimensions petites, en un racó; la **casa 2** estava organitzada al voltant d' una llar central, amb el terra net i les cendres arraconades. Hi havia un molí a la vora del foc i dues fusaïoles en un racó. Els vasos ceràmics estaven desats dins una sitja, a la dreta de l' entrada. Tenia una coberta a l' espai d' accés i no s' hi va trobar cap terra d' habitació; la **casa 3** es va trobar abandonada precipitadament, abandonament remarcant en l' expansió de la ceràmica destinada a cuina, escampada per tota l' estança A. A l' estança B i a prop de l' entrada i del forn artesanal, hi havia dos molins circulars superposats, fusaïoles i vasets a la vorera de la llar, tot escampat. En el fons de l' estança B es va localitzar un terra d' habitació amb objectes de bronze -ornamentació i "toilette"- relacionats amb la cubeta. En aquesta estança de la casa 3, hi assenyalen l' existència d' un lloc de treball -molta de cereals i indústria tèxtil- molt a prop del forn, i un lloc destinat al lleure i al repòs cap a l' interior; la **casa 4** sembla estar relacionada amb un lloc d' esplai o de reunió dels habitants del recinte, relació encarada a una activitat religiosa-espiritual i en definitiva humana: llar central, un sol espai ample i amb la ceràmica escampada al voltant de la llar. No hi ha cap concentració. Remarquem la troballa d' un capfoguer en forma de cap de bòvid, en molt mal estat, però únic en tot el poblat.

La tècnica constructiva emprada és molt senzilla, tant pel que fa a la muralla com als habitatges. La distribució dels habitatges i dels espais de comunicació és racional. Els habitatges s' han construït en aquells punts que, atenent a la topografia del terreny faciliten l' aprofitament màxim de les condicions naturals del pujol, especialment les de calefacció i il·luminació solars.

La ceràmica feta a mà, la fragmentació de la qual arriba al 55 % de tots els materials, és de dimensions mitjanes i petites. En molt poc casos trobem vasos de dimensions grans. Els factors que han determinat la seva elaboració no afecten l'evolució interna o la pròpia existència del recinte. La factura ens dóna vasos de poca capacitat i de fabricació primitiva, d'elaboració domèstica, on el desengreixant emprat és originari del lloc, mentre que l'argila és portada de les rodalies. Tot això està confirmat per la troballa d'un forn artesanal i els grums d'argila crua, escampada.

La descripció de les cases amb la distribució i concentració dels materials ens defineixen una activitat domèstica i familiar estable, la qual es desenvolupa mitjançant l'obtenció d'uns artefactes precaris i primitius. A més de la ceràmica, assenyallem els utensilis lítics per ordre d'importància. Encara s'utilitza la indústria lítica tallada, en quars, emprada des dels temps més antics de la història de l'home, i la indústria lítica no tallada, a base de rierencs -polidors, percutors, pondus- o bé de transformació -molins, gresols- totes són eines ja conegudes anteriorment. La matèria primera -amb excepció de l'argila- per a l'elaboració i transformació de les eines de treball destinades a les activitats quotidianes, són cercades dins el propi territori.

L'arcaïsmes de les formes ceràmiques a mà i la simplicitat en la recerca de la matèria primera per a la construcció dels artefactes i de les parets que limiten els espais, ens porta a pensar que les raons de l'existència del recinte no eren, només, les d'una activitat domèstico-familiar autosuficient.

La ceràmica feta a torn, tal com l'hem vista, molt homogènia i amb una cronologia molt pròxima, ens permet datar l'ocupació del Puig entre el 250/240 i el 220/210 a C., amb una durada, per tant, molt curta. Què suposa, doncs, el fet de fortificar un turó enlairat, fàcilment defensable i amb una visió general de la comarca, especialment de cara a mar, magnífica, ocupat per una petita agrupació humana? Què suposa la fortificació d'aquest turó i la curtíssima ocupació?

Segons la nostra opinió i a nivell d'hipòtesi avalada en l'excavació estratigràfica i en l'estudi del material, la resposta podria ser la següent: la funció i l'existència d'aquesta talaia fortificada s'ha de veure en relació amb la "tribu" indígena que ocuparia i viuria en aquesta zona costanera de la comarca de La Selva. S'ha dit sovint, que les "tribus" ibèriques ocupaven una zona determinada més o menys gran i variable segons les èpoques i que s'estructuraven sobretot entorn d'una ciutat o poblament principal, i aquesta és la sensació que tenim en observar el Puig. Per a nosaltres, la fortificació del turó fou construïda i estigué en funció de la "tribu" i de la ciutat principal que potser caldrà situar en el jaciment de Mont-Barbat (Lloret de Mar/Maçanet de la Selva) actualment en excavació, i que sembla important i de grans dimensions. El Puig Castellet podria formar part d'una sèrie de tossals emmurallats formant una línia avançada i, sobretot, uns punts de vigilància i control d'una amplíssima àrea geogràfica comunicats entre si i amb la ciutat-mare mitjançant senyals lluminosos (fogueres). És ben possible que el poblament del Turó Rodó, també a Lloret, tingués una funció idèntica. I si aquesta hipòtesi -la qual sembla provada per les poques dimensions i l'escassa població del Puig- és certa, llavors, quina hauria estat la causa que motivà els habitants de la comarca a crear aquesta mena de xarxa de protecció i control?

Aquí sí que entrem decididament dins del món de les hipòtesis de treball, difícils de provar per estar mancats d'informació vàlida en les fonts antigues. L'any 264 topen a Sicília les dues grans potències del moment a la Mediterrània Occidental -Roma i Cartago- topada que acabarà amb la derrota dels púnics el 241. Era la primera d'una sèrie de guerres que enfrontaria els uns amb els altres, fins a la destrucció de la ciutat africana el 146 a C. Una de les conseqüències d'aquesta primera guerra púnica fou el desembarcament el 237 a C. dels cartaginesos a Gadir, comandats per Amílcar Barca i decidits a ocupar, almenys, una bona part de la Península Ibèrica amb la clara intenció de refer l'imperi d'ultramar, poder pagar la duríssima indemnització de guerra imposada pels romans i, possiblement, preparar-se econòmicament i militarment per a la revenja.

Aquest fet degué produir unes importants repercussions generals arreu de la costa mediterrània per la intervenció directa dels cartaginesos o mitjançant les "tribus" ibèriques relacionades amb ells com a mercenaris o aliats. Aquest fet, en un moment donat, no hauria pogut provocar malestar o intranquil·litat a casa nostra, un espai situat directament a l'àrea d'influència d'Emporion, ciutat grega aliada i amiga de Roma?. Nosaltres pensem que sí, que la instal·lació i fortificació del Puig cal veure-la com a una reacció al difícil moment general degut, almenys com a un reflex llunyà, a l'ocupació del Sud i del Llevant de la Península pels cartaginesos i de les males relacions d'aquests amb Roma. Acabat el perill o destruïda la ciutat principal, el Puig s'abandona. Per a conèixer el moment precís i poder respondre a tot un seguit d'interrogants que encara se'ns plantegen, caldrà prospeccionar i excavar en profunditat uns quants poblats més d'aquesta comarca. Després estarem en condicions de confirmar o rebutjar aquestes hipòtesis i de completar alguns dels elements que ara per ara ens manquen.

L'emmurallament i la situació del lloc són els punts més importants que ens indiquen les raons de l'existència del recinte del Puig Castellet: defensa/vigilància a distància. EL recinte correspon a un poblat indígena independent del domini romà, on l'aspecte defensiu és la consideració més alta donat que els altres aspectes -domèstics, productius i culturals- se subordinen segurament a aquesta necessitat.

Amb la publicació del recinte del Puig Castellet, hom col·labora, sens dubte, a donar un coneixement important a l'estudi d'aquells poblats ibèrics que en aquesta època es preparen per al contacte amb les grans potències mediterrànies i se'n mantenen al marge, en tant que és possible, fins a llur completa desaparició.

